

Projekt dofinansowany ze środków Programu Operacyjnego Fundusz Inicjatyw Obywatelskich

PUBLIKACJA PODSUMOWUJĄCA PROJEKT „INKUBUJEMY WSPÓLNOTY GRUNTOWE II”

publikacja bezpłatna

Publikacja została dofinansowana ze środków Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich
i powstała w ramach projektu „Inkubujemy Wspólnoty Gruntowe II”
realizowanego przez Stowarzyszenie Aktywni oraz Starostwo Powiatowe w Szydłowcu.

Skład, korekta, redakcja:

Kapitałka Krystyna Szych
www.kapitalka.net

Warszawa 2014

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów • 4

1. WSPÓLNOTY GRUNTOWE DZIŚ I JUTRO • 5

1.1. Wyniki badania zrealizowanego przez
Najwyższą Izbę Kontroli • 5

2. WYNIKI BADANIA EWALUACYJNEGO PROJEKTU „INKUBUJEMY WSPÓLNOTY GRUNTOWE II” • 11

2.1. Działania zrealizowane w ramach
projektu. Wyniki badania *desk
research* • 12

2.2. Wyniki analizy badań
kwestionariuszowych przeprowadzonych
na początku udziału w projekcie (badanie
ankietowe *ex-ante*) • 18

2.3. Wyniki analizy badań
kwestionariuszowych przeprowadzonych
na końcu udziału w projekcie
(badanie ankietowe *ex-post*) • 21

2.4. Wyniki wywiadów
indywidualnych • 29

Zakończenie • 32

Bibliografia • 35

WYKAZ SKRÓTÓW

Dz. U. – Dziennik Ustaw

M.P. – Monitor Polski

NIK – Najwyższa Izba Kontroli

u.z.w.g. – ustawa z dnia 29 czerwca 1963 r. o zagospodarowaniu wspólnot gruntowych
(Dz. U. Nr 28, poz. 169 ze zm.)

WSA – wojewódzki sąd administracyjny

WG – wspólnota gruntowa

Zb. Pr. i Rozp. Rz. Ros. – Zbiór Praw i Rozporządzeń Rządu Rosyjskiego

WSPÓLNOTY GRUNTOWE DZIŚ I JUTRO

1

Wspólnota gruntowa w polskim prawie cywilnym to nieruchomości stanowiąca przedmiot współwłasności o pewnych szczególnych cechach. Jej istotą jest uprawnienie do korzystania ze wspólnego gruntu (najczęściej są to pola, lasy, nieużytki czy stawy), służące rolnikom danej miejscowości tylko z tego powodu, że są jej mieszkańcami. Historia wspólnot gruntowych sięga wczesnego średniowiecza, ale większość z nich powstała w połowie XIX w. w trakcie uwłaszczenia chłopów.

W ostatnich latach zapomniano o wspólnotach gruntowych – problematyka tego zagadnienia nie jest badana, krąg podmiotów, których ta sytuacja dotyczy, nie jest dokładnie określony. W badaniach nad historią wsi na ziemiach polskich, wspólnoty gruntowe zostały pominięte przez historyków, co więcej obecnie w słownikach języka polskiego nie pojawia się hasło „wspólnota gruntowa”.

Niniejsza publikacja stanowi podsumowanie realizacji II edycji pierwszego w Polsce projektu poświęconego wspólnotom gruntowym.

1.1. Wyniki badania zrealizowanego przez Najwyższą Izbę Kontroli

W 2009 r. Najwyższa Izba Kontroli przeprowadziła kontrolę dotyczącą aktualizacji stanu faktycznego i prawnego nieruchomości przez organy gospodarujące mieniem stanowiącym zasób nieruchomości Skarbu Państwa, gminny zasób nieruchomości i mienie gminne. Zasadniczy cel kontroli dotyczył oceny

działań starostów i wójtów (burmistrzów, prezydentów) w zakresie aktualizacji stanu faktycznego i prawnego nieruchomości Skarbu Państwa, nieruchomości stanowiących gminy zasób nieruchomości oraz mienie gminne, w szczególności dotyczących: zaktualizowania wykazów nieruchomości stanowiących wspólnoty gruntowe, wykazów podmiotów uprawnionych do udziału we wspólnotach, tj. regulowania stanu prawnego wspólnot gruntowych¹.

Działania kontrolne zostały zaprojektowane w taki sposób, aby możliwe było uzyskanie odpowiedzi na następujące pytania badawcze (w zakresie dotyczącym badania problematyki wspólnot gruntowych):

1. Jaka jest liczba i stan prawny wspólnot gruntowych w gminach objętych kontrolą?
2. Czy starostowie posiadają niezbędną dokumentację dotyczącą wspólnot gruntowych położonych na obszarze ich powiatów?
3. Czy były podejmowane działania w celu uregulowania stanu prawnego wspólnot gruntowych?²

Narzędziem wykorzystanym w procesie badawczym był kwestionariusz ankietowy. Ankieta dotycząca funkcjonowania wspólnot gruntowych (liczba, powierzchnia i stan prawny) na terenie danej gminy została rozesłana

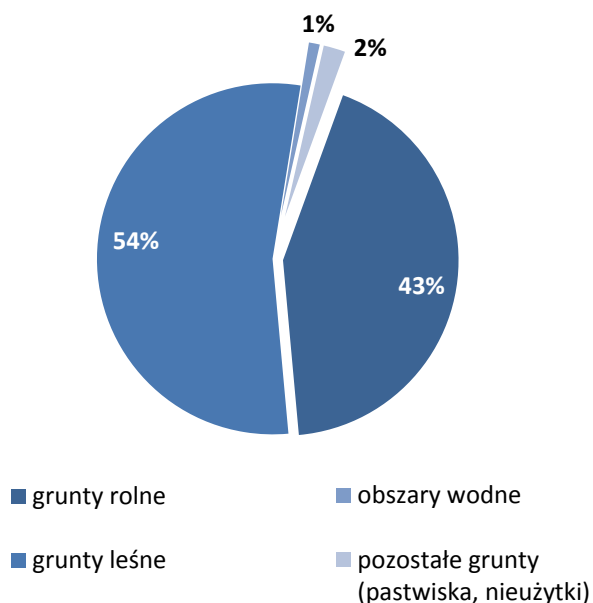
¹ NIK Departament Administracji Publicznej, *Aktualizacja stanu faktycznego i prawnego nieruchomości przez organy gospodarujące mieniem stanowiącym zasób nieruchomości Skarbu Państwa, gminny zasób nieruchomości i mienie gminne*, Warszawa 2009.

² Tamże.

do wszystkich gmin w Polsce. Zwrotu wypełnionych ankiet dokonało 2040 gmin (tj. 82,3% łącznej liczby gmin). Najwięcej ankiet nie zostało przekazanych przez gminy z województwa świętokrzyskiego (24,5% łącznej liczby gmin w tym województwie), najmniej z województwa zachodniopomorskiego (10,5%)³.

Poniższy wykres prezentuje powierzchnię wspólnot gruntowych występujących na obszarze gmin objętych kontrolą w podziale na poszczególne rodzaje nieruchomości.

 Powierzchnia wspólnot gruntowych z podziałem na poszczególne rodzaje nieruchomości

Źródło: opracowanie na podstawie danych Najwyższej Izby Kontroli.

³ Tamże.

Wspólnoty gruntowe występują niemal na terenie całej Polski (łącznie 5126 w całym kraju w 865 gminach). Wspólnoty gruntowe nie występują na obszarze trzech województw: dolnośląskiego, lubuskiego, zachodniopomorskiego. Najwięcej nieruchomości wspólnot gruntowych znajduje się w województwie mazowieckim (1573, tj. 30,7% łącznej ich liczby), najmniej w województwie opolskim (9, tj. ok. 0,2%)⁴.

⁴ Tamże.

Informacje dotyczące liczby wspólnot gruntowych występujących na obszarze poszczególnych województw oraz ich charakteru zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Spośród wszystkich istniejących 5126 wspólnot gruntowych:

- 2104 stanowią wspólnoty rolne,
- 729 – wspólnoty leśne,
- 79 – wodne,
- 2214 – pozostałe, tj. mieszane, np. rolno-leśne⁵.

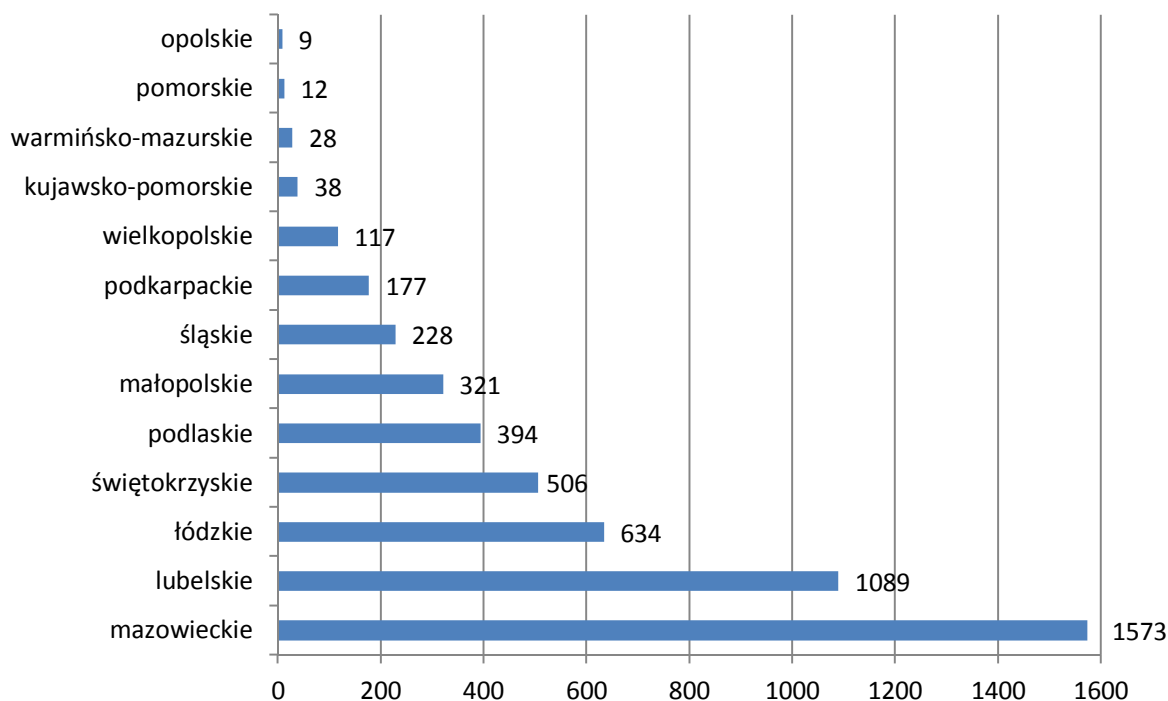
⁵ Tamże.

Tabela. Występowanie wspólnot gruntowych oraz ich charakter

Lp.	Województwo	Liczba gmin, na obszarze których znajdują się wspólnoty	Liczba wspólnot ogółem	w tym:			
				rolnych	leśnych	wodnych	pozostałych
1	mazowieckie	200	1573	636	164	31	742
2	lubelskie	156	1089	498	90	5	496
3	łódzkie	119	634	272	73	16	273
4	świętokrzyskie	69	506	145	60	10	235
5	podlaskie	81	394	170	55	10	159
6	małopolskie	74	321	145	101	0	75
7	śląskie	50	228	25	71	0	132
8	podkarpackie	48	177	45	98	0	34
9	wielkopolskie	34	117	74	12	6	25
10	kujawsko-pomorskie	18	38	15	2	1	20
11	warmińsko-mazurskie	6	28	8	2	0	18
12	pomorskie	5	12	9	0	0	3
13	opolskie	5	9	6	1	0	2
	Suma:	865	5126	2104	729	79	2214

Źródło: opracowanie na podstawie danych Najwyższej Izby Kontroli.

Liczba wspólnot gruntowych w poszczególnych województwach

Źródło: opracowanie na podstawie danych Najwyższej Izby Kontroli.

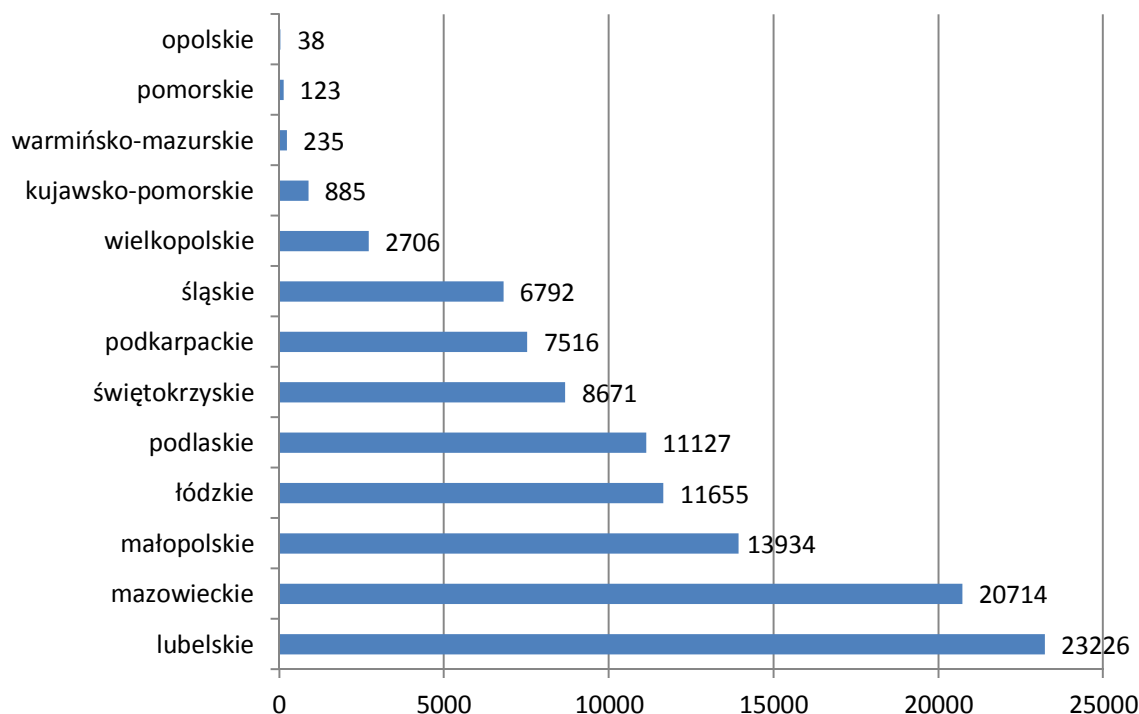
Z uwagi na trudności wynikające z braku wiedzy o sposobie zagospodarowania nieruchomości wspólnot gruntowych, ankietowani kwalifikowali je na podstawie danych ujętych w ewidencji gruntów i budynków lub zaliczali je do wspólnot mieszanych (pozostałych).

Powyższy wykres zawiera graficzną prezentację liczby wspólnot gruntowych w podziale na ich występowanie w poszczególnych województwa.

Największą powierzchnię mają nieruchomości wspólnot gruntowych występujących na terenie województwa lubelskiego (23 226,06 ha, tj. 21,6% łącznej powierzchni nieruchomości wspólnot). Kolejnym pod względem łącznej powierzchni wspólnot gruntowych jest województwo mazowieckie (20 714,11 ha, tj. 19,2%)⁶.

⁶ Tamże.

 Powierzchnia nieruchomości wspólnot gruntowych w poszczególnych województwach (w ha)

Źródło: opracowanie na podstawie danych Najwyższej Izby Kontroli.

Dane dotyczące powierzchni nieruchomości wspólnot gruntowych w poszczególnych województwach zostały przedstawione na powyższym wykresie.

Należy również podkreślić, że wyniki kontroli NIK pokazują, że większość wspólnot gruntowych nie powołało spółki do zagospodarowania, tym samym nie mogą one aktywnie działać.

Respondenci bardzo często wskazywali na trudności, jakie pojawiają się w zwią-

ku z regulowaniem stanów prawnych wspólnot gruntowych. Wynika to głównie z braku dokumentacji źródłowej oraz ze względu na brak precyzyjnych, jasnych uregulowań prawnych w zakresie zadań i kompetencji organów nadzoru. Wskazywano również na potrzebę jak najszybszego uregulowania tych kwestii⁷.

⁷ Tamże.

Badanie zrealizowane przez Najwyższą Izbę Kontroli wykorzystywało zaledwie jedną metodę badawczą – formularz ankietowy rozesłany do wszystkich gmin w Polsce. Wyniki badania podkreśliły niskie kompetencje organów nadzorujących wspólnoty gruntowe w zakresie wspólnot, jednocześnie to przedstawiciele tych organów wypełniali przesłane przez Najwyższą Izbę Kontroli formularze ankietowe. Wskazując dodatkowo na niską stopę zwrotu rozesłanych formularzy (szczególnie niską w przypadku kilku ważnych ze względu na liczbę wspólnot gruntowych województw jak np. woj. świętokrzyskie), należy podkreślić ułomność metodologiczną przeprowadzonego badania. Rzeczywista liczba wspólnot gruntowych w Polsce ich struktura oraz obszar, jaki zajmują może zasadniczo różnić się od danych pozyskanych przez NIK. Należy podkreślić, że obecnie są to jedyne wyniki badań stanu wspólnot gruntowych w Polsce, które jednocześnie posłużyły Ministerstwu Rolnictwa i Rozwoju Wsi do opracowania projektu zmiany ustawy o zagospodarowaniu wspólnotami gruntowymi. W przywołanym projekcie zaproponowano, aby, w przypadku gdy zebrany materiał dowodowy nie pozwoli na ustalenie uprawnień do udziału we wspólnocie gruntowej według dotychczasowych zasad, ustalenie stanu prawnego wspólnot gruntowych następowało zgodnie ze stanem faktycznym obowiązującym przez 5 lat przed dniem wejścia znowelizowanej ustawy w życie. Jedno-

ześnie w ciągu 6 miesięcy (od daty wejścia zmienionej ustawy w życie) osoby zainteresowane będą mogły złożyć wnioski o wskazanie, które nieruchomości stanowią wspólnotę gruntową, o określenie uprawnień do udziału w niej wraz z przysługującymi im udziałami, zgodnie z dotychczasowymi przepisami. W przypadku gdy nie uda się ustalić uprawnień do udziału we wspólnocie gruntowej, taką nieruchomość będzie mogła nabyć gmina na podstawie złożonego wniosku, a w przypadku braku takiego wniosku Skarb Państwa. W założeniach zaproponowano również możliwość przekształcania wspólnot gruntowych stanowiących szczególnego rodzaju współwłasność lub przedmiot współużytkowania – we współwłasność, dla której będzie można założyć księgę wieczystą i następnie dokonać jej podziału. Założenia przewidują także zmianę przepisów regulujących ustrój spółek powołanych do zagospodarowania wspólnot gruntowych, wprowadzenie sądowej kontroli działalności organów tych spółek oraz ograniczenie administracyjnej kontroli obrotu gruntami wspólnoty⁸.

⁸ Biuletyn Informacji Publicznej Rady Ministrów, *Projekt założeń projektu ustawy o zmianie ustawy o zagospodarowaniu wspólnot gruntowych*, <http://bip.kprm.gov.pl>.

WYNIKI BADANIA EWALUACYJNEGO PROJEKTU „INKUBUJEMY WSPÓLNOTY GRUNTOWE II”

Badanie ewaluacyjne projektu „Inkubujemy Wspólnoty Gruntowe II” miało kompleksowy charakter, w szczególności składało się z:

1. Oceny wyników pomocy, która została przekazana Beneficjentom w ramach projektu w okresie 1 czerwca 2014 r. do 31 grudnia 2014 r.

2. Oceny stopnia osiągnięcia celów projektu.

Przedmiot badania:

1. Ocena elementów organizacyjnych zajęć realizowanych w ramach projektu.
2. Ocena przydatności/użyteczności oraz możliwości udoskonalenia komponentów pomocy przekazanej uczestnikom projektu.
3. Ocena skuteczności poszczególnych komponentów pomocy przekazanej uczestnikom projektu.
4. Ocena trafności/adekwatności zakresu przedmiotowego przekazanej pomocy do zapotrzebowania uczestnikom projektu.
5. Wpływ skorzystania z pomocy w ramach projektu na rozwój uczestnikom projektu.
6. Ocena stopnia realizacji celów projektu.

Dobór metod badawczych oraz organizacja badania

Dobór metod badawczych został oparty o triangulację metod. Zastosowanie triangulacji metodologicznej pozwala uzyskać rzetelne i komplementarne informacje dotyczące przedmiotu ewaluacji. Architektura procesu badawczego realizowanego w ramach projektu została zaprojektowana w oparciu o następujące metody badawcze.

Tabela. Metody badawcze wykorzystane w ewaluacji

RODZAJ BADANIA			METODY BADAWCZE	
1.	Badanie wtórne:		1.	Analiza danych zastanych (<i>desk research</i>)
2.	Badania pierwotne:	ilościowe:	1.	Badania kwestionariuszowe (<i>ex-ante</i> , <i>ex-post</i>)
		jakościowe:	2.	Indywidualne wywiady

Źródło: opracowanie własne.

2.1. Działania zrealizowane w ramach projektu. Wyniki badania *desk research*⁹

Problem wspólnot gruntowych nie jest niestety w Polsce znany na szeroką skalę, choć mieszkańcy i władze gmin, w których występują, borykają się z nim od wielu lat. O problemie wspólnot gruntowych mówią także wyniki analizy przeprowadzonej w 2009 roku przez Najwyższą Izbę Kontroli. Pomimo wskazania problemu przez NIK, dotychczas nie przeprowadzono żadnych działań dla wyeliminowania, czy złagodzenia tego problemu. Dotychczas w Polsce nie podjęto żadnych działań systemowych, a jedynym zrealizowanym projektem publicznym był pilotaż z 2013 (dofinansowany z PO FIO 2013), które byłyby odpowiedzią na zidentyfikowane problemy Wspólnot Gruntowych. Zrealizowany projekt pt.: „Inkubujemy Wspólnoty Gruntowe II” jest kontynuacją

pierwszej takiej inicjatywy w Polsce. Dodatkowym jej atutem jest to, że jest to inicjatywa oddolna, zaproponowana przez członków Stowarzyszenia Aktywni mających ponad 13-letnie unikatowe doświadczenie w skutecznej pomocy wspólnotom gruntowym.

Przykładem korzyści społecznych z prężnie działającej wspólnoty gruntowej jest spółka w Witowie. Źródłami finansowania są m.in. wpływy z biletów wstępu do słynnych dolin Choczołowskiej i Lejowej, z dzierżawy budynków, parkingu, drogi dojazdowej do ww. dolin. Do budżetu wspólnoty należą wpływy z kolejki turystycznej, wypożyczalni rowerów, dorożek oraz ze sprzedaży drewna. Wspólnota w Witowie uzyskuje też wpływy ze sprzedaży sadzonek drzew leśnych i choinek świerkowych. Wypracowane zyski przeznacza się na cele społeczne poszczególnych wsi; dofinansowanie budowy dróg, mostów, remiz OSP, zakup sprzętu przeciwpożarowego, a także na wspomaganie działalności szkół. Wspólnota służy również pomocą pojedynczym właścicielom w wypadku nieszczęść losowych, takich jak pożar domu czy padnięcie konia. Wspólnota bardzo umie-

⁹ Podrozdział opracowany na podstawie wniosku o dofinansowanie projektu „Inkubujemy Wspólnoty Gruntowe” oraz danych przekazanych przez zespół projektowy.

jętnie wykorzystuje swoje położenie w Tatrach Zachodnich i jest otwarta na ruch turystyczny. W ciągu ostatnich 10 lat ilość turystów odwiedzająca Dolinę Chochołowską wzrosła dziesięciokrotnie. Obecnie realizowane jest turystyczne i narciarskie zagospodarowanie Magury Witowskiej. Obecnie wspólnota zatrudnia 20 osób. Identyczna sytuacja występuje w przypadku reaktywowanej w 1999 r. Wspólnoty Gruntowej w Gąsawach Rządowych. Wspólnota ta uzyskuje dochody m.in. z dzierżawy gruntów czy sprzedaży drewna. Reaktywacja WG oprócz dania możliwości zarobkowania jej członkom, owocuje szeregiem działań na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej, a uregulowany stan prawny gruntów umożliwia przeprowadzanie inwestycji przez władze lokalne¹⁰.

Tego rodzaju model działania jest tożsamy z działaniem podmiotów ekonomii społecz-

nej (ES) oraz organizacji pozarządowych i występuje powszechnie wśród aktywnych WG w Polsce, które będąc specyficznym przykładem podmiotu ekonomii społecznej działającego na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej, stają się długookresowym źródłem finansowania swojej działalności oraz utworzonych przez siebie organizacji pozarządowych¹¹.

Projekt był skierowany do 48 osób (kobiet i mężczyzn zamieszkałych w woj. mazowieckim) należących do minimum 8 wspólnot gruntowych (z terenu woj. mazowieckiego). Wsparcie uzyskały osoby pochodzące z obszarów gm. wiejskich, miejsko-wiejskich i miejscowości do 25 tys. mieszkańców.

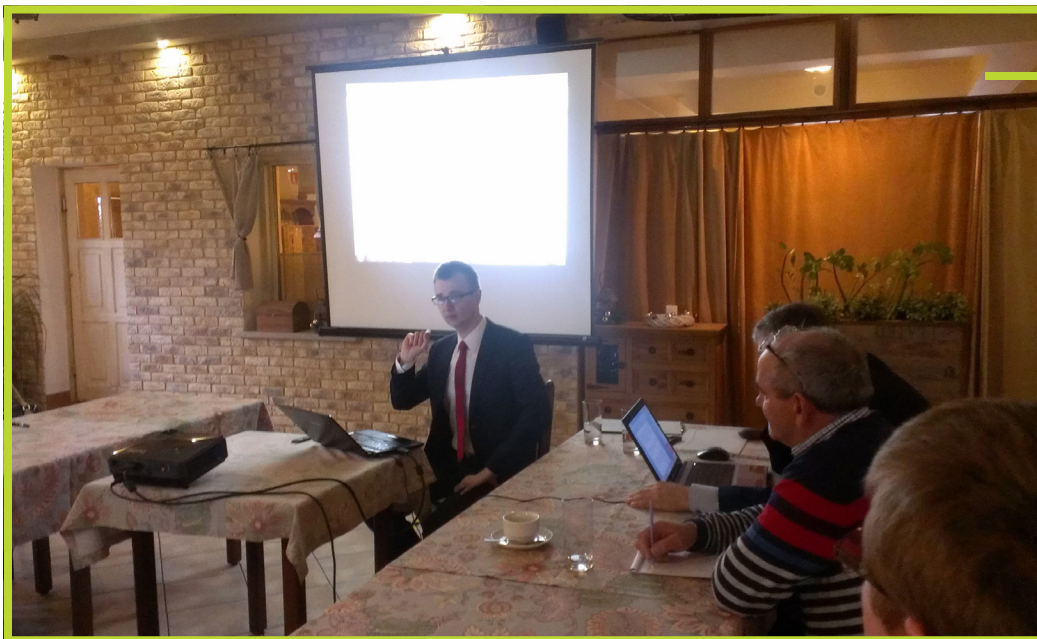
Celem głównym projektu było zwiększenie aktywności ekonomiczno-społecznej wspólnot gruntowych na terenie woj. mazowieckiego przez przekazanie im kompleksowego wspar-

¹⁰ Wniosek o dofinansowanie projektu.

¹¹ Tamże.

*Fotografia 1.
Zajęcia szkoleniowe
zrealizowane
w ramach projektu*

*Fotografia 2.
Zajęcia
szkoleniowe
zrealizowane
w ramach
projektu*

cia: szkoleń, warsztatów i doradztwa specjalistycznego z zakresu wspólnot gruntowych oraz ekonomii społecznej. Projekt realizowany był w okresie 1.06.2014–31.12.2014 r., dzięki środkom pochodzącym z Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich. Projekt realizowany był w ramach partnerstwa Stowarzyszenia Aktywni oraz Starostwa Powiatowego w Szydłowcu.

Stowarzyszenie Aktywni od 2010 roku, kiedy zostało powołane do życia, działa na rzecz wspierania przedsiębiorczości społecznej i reaktywacji wspólnot gruntowych na terenie całej Polski. Swoją działalność w zakresie specyfiki wspólnot gruntowych opiera na doświadczeniu wspólnoty gruntowej wsi Gąsawy Rządowe. Wypracowany w ramach pilotażu model działania zakłada pomoc w reaktywa-

cji wspólnoty gruntowej, która może generować dochody dzięki uzyskaniu możliwości rozporządzania swoim majątkiem oraz powołanie na bazie wspólnoty stowarzyszenia, które dzięki wsparciu finansowemu wspólnoty może realizować projekty pożyteczne społecznie.

W ramach projektu przeszkolono 60 osób z 10 WG (30 kobiet i 30 mężczyzn) w trakcie cyklu szkoleń, warsztatów i doradztwa specjalistycznego. Wyniki rekrutacji zawiera poniższa tabela.

Wniosek o dofinansowanie projektu zakładał przyjęcie do projektu 48 osób z 8 wspólnot gruntowych.

Ze względu na ogromne zainteresowanie projektem do projektu zakwalifikowano większą liczbę WG niż pierwotnie zakładano.

Tabela. Lista rankingowa wspólnot gruntowych zakwalifikowanych do udziału w projekcie

LISTA WSPÓLNOT GRUNTOWYCH ZAKWALIFIKOWANYCH DO UDZIAŁU W PROJEKCIE	
Nazwa miejscowości	Powiat
Dębsk	mławski
Surowe	mławski
Izbica	legionowski
Domosław	pułtusi
Góra	legionowski
Stanisławów	miński
Choiny	miński
Pogorzel	otwocki
Rudnik	otwocki
Janówek Pierwszy	legionowski
LISTA REZERWOWA	
Kozilas	żuromiński
Wąsewo	ostrowski
Bogucin	kozienicki
Brzustów	kozienicki
Prosenica	ostrowski
Wiskitki	żyrardowski

Źródło: dokumentacja projektowa

Do udziału w projekcie zgłosiło się ponad 150 osób z ponad 30 wspólnot gruntowych. Dane te podkreślają skuteczność procesu promocji projektu oraz fakt istnienia znacznego zapotrzebowania na projekty tego rodzaju. Ponadto należy wskazać, że liczba zgłoszeń do

projektu zwiększyła się już po zamknięciu procesu rekrutacji, formularze, zapytania telefoniczne mailowe służyły do Stowarzyszenia jeszcze przez kolejne tygodnie realizacji projektu. Podkreślenia wymaga także fakt, że z niektórych wspólnot gruntowych napłynęły pojedyncze zgłoszenia – przekazane przez ich liderów, za którymi stały kilkunastoosobowe grupy.

W ramach projektu „Inkubujemy Wspólnoty Gruntowe II” realizowanego przez 7 miesięcy, zostały wdrożone 2 typy projektów: I. Szkolenia, warsztaty i doradztwo, II. Informowanie i promocja idei aktywizacji WG, nadając mu kompleksowy charakter.

Działania projektu obejmowały:

- I. Działania przygotowawcze – etap przygotowawczy Biura Projektu i Personelu Projektu, pozyskanie instytucji wspierających projekt, aktualizację portalu internetowego www.wspolnotygruntowe.pl oraz zaplanowanie etapu szkoleń, warsztatów i doradztwa w ramach projektu.
- II. Kampania promocyjna i rekrutacja do projektu – promocja oparta była o najskuteczniejszą metodę – dotarcie bezpośrednio. Elementem promocji była dystrybucja stworzonych we wcześniejszym etapie broszur promocyjnych (zawierających podstawowe informacje na temat wspólnot gruntowych i korzyści społecznych z ich aktywnej działalności). Kolejnym elementem promocji projektu (a także dobrych praktyk) było wydanie (a w ramach tego etapu dystrybowanie) pierwszego w Polsce podręcznika

pt. „Aktywizacja i Prowadzenie Wspólnot Gruntowych”. Podręcznik ten razem z broszurą promującą projekt były rozesłane do 200 gmin i powiatów woj. mazowieckiego (wiejskich, wiejsko-miejskich i miejskich do 25 tys. mieszkańców). Skierowanie wysyłki do 200 gmin i powiatów umożliwiło dotarcie z informacją na temat projektu i idei aktywnych WG do szerokiego grona wspólnot gruntowych. Należy podkreślić, że w ramach projektu doszło do wydania podręcznika opracowanego w ramach pilotażu projektu w 2013 roku. Równolegle przeprowadzona została wysyłka mailingu do tych organizacji. Istotnym elementem promocji projektu był także innowacyjny na skalę ogólnopolską portal internetowy poświęcony wspólnotom gruntowym. Jednocześnie przeprowadzono promocję w prasie. W tym celu nastąpiło zamieszczenie w prasie ogłoszeń na temat projek-

tu. Stowarzyszenie Aktywni nawiązało również współpracę przy projekcie z mediami partnerskimi. W ramach współpracy z nimi w popularnych mediach internetowych oraz papierowych (Portal Szydłowiecki, Witryna Wiejska, Gazeta Sołecka, żyroskop.pl i inne) ukazały się informacje o projekcie. W projekcie prócz sprzętu zakupionego ze środków projektu pilotażowego (FIO 2013) tj.: laptopa, urządzenia wielofunkcyjnego, projektora multimedialnego, wykorzystano produkty projektu pilotażowego:

- portal internetowy poświęcony WG (do m. in. rekrutacji i promocji),
- podręcznik „Reaktywacja i Zarządzanie Wspólnotami Gruntowymi” (do promocji projektu, informowania, upowszechniania wypracowanego modelu),
- 8 artykułów eksperckich nt. WG (do promocji projektu, informowania).

Fotografia 3. Zajęcia szkoleniowe zrealizowane w ramach projektu

Fotografia 4. Zajęcia szkoleniowe zrealizowane w ramach projektu

Dzięki temu doszło do zwiększenia zasięgu działań informacyjnych, bez zwiększania kosztów projektu.

- III. Szkolenia, warsztaty i doradztwo specjalistyczne – po zakwalifikowaniu do projektu beneficjenci wzięli udział w bloku składającym się ze szkoleń, warsztatów i doradztwa specjalistycznego. Projekt zakładał realizację dwudniowych szkoleń – pt. „Prowadzenie Wspólnot Gruntowych”. Celem szkoleń było przekazanie wiedzy beneficjentom m.in. na temat porządkowania stanu prawnego wspólnoty, ustalania nieruchomości stanowiących mienie wspólnoty, sporządzania projektu wykazu uprawnionych oraz wielkości udziałów we wspólnocie gruntowej, zakładania spółek, tworzenia i uchwalania statutów, wybór zarządu i komisji rewizyjnej, prowadzenia działalności pożytecznej społecznie, księgowości wspólnoty, optymalnego re-

inwestowania zysków, gospodarowania mieniem, wpływu gospodarowania na środowisko naturalne. W ramach projektu odbyło się 8 2-dniowych szkoleń dla 60 osób, co łącznie daje 128 h szkoleń.

Uczestnicy projektu brali także udział w jednodniowych warsztatach Laboratorium Ekonomii Społecznej. W ramach tego warsztatu członkowie wspólnoty zdobyli wiedzę na temat sektora ekonomii społecznej, wiedzę i umiejętności na temat zakładania i zarządzania podmiotami ekonomii społecznej. Ponadto w ramach warsztatu zaprezentowano potencjalne możliwości pozyskania dofinansowania zewnętrznego na cele działalności podmiotów. W ramach projektu odbyło się 8 jednodniowych warsztatów dla 60 osób, łącznie 64 h zajęć.

Ponadto przeprowadzono doradztwo, celem którego była pomoc Uczestnikom w rozwiązywaniu bieżących problemów i odpowiedzi na

bieżące pytania, jakie pojawią się w procesie reaktywacji wspólnot gruntowych, dotyczące ich rozwoju, pozyskiwania dofinansowania, księgowości itd. Na każdego beneficjenta przewidziane zostało 2 h doradztwa.

Każdy beneficjent otrzymał egzemplarz podręcznika Aktywizacja i Prowadzenie Wspólnot Gruntowych. Na każdym dwudniowym szkoleniu i jednodniowym warsztacie serwowany był catering dla beneficjentów. Szkolenia i warsztaty odbywały się w wynajmowanych do tego celu salach wykładowych.

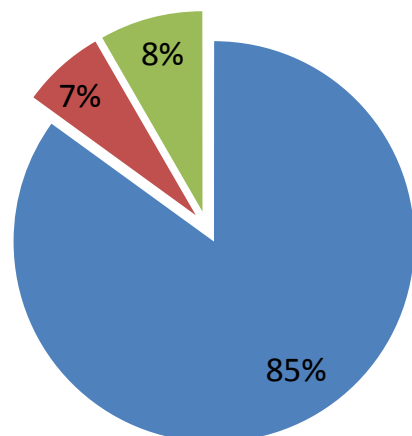
IV. Etap zakończenia projektu – w ramach tego etapu doszło do zebrania wyników z ewaluacji szkoleń, warsztatów oraz od beneficjentów i przeprowadzenie badania ewaluacyjnego¹².

2.2. Wyniki analizy badań kwestionariuszowych przeprowadzonych na początku udziału w projekcie (badanie ankietowe *ex-ante*)

W badaniu ankietowym *ex-ante* udział wzięło 60 uczestników projektu (100% osób zakwalifikowanych do udziału w projekcie). Na następnej stronie znajduje się wykres prezentujący nastawienie uczestników projektu przed udziałem w projekcie.

¹² Tamże.

■ *Jakie było Pana/Pani nastawienie do udziału w projekcie w chwili, kiedy dowiedział/a się Pan/Pani o takiej możliwości?*

■ byłem zdecydowany/a, że chcę uczestniczyć

■ w ogóle nie chciałem/am uczestniczyć

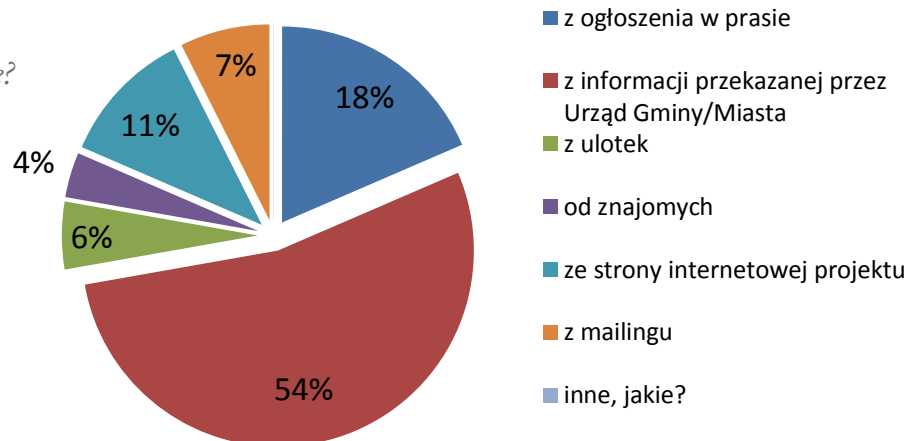
■ nie byłem/am pewny/a, czy chcę uczestniczyć

■ nie wiem, nie pamiętam

Źródło: wszystkie wykresy w rozdziale 2 są opracowaniem własnym.

Zdecydowana większość uczestników projektu była zdecydowana, że chce w nim uczestniczyć w momencie, kiedy dowiedziała się o takiej możliwości (85% odpowiedzi). Kilku uczestników badania wskazało, że nie byli pewni, czy chcą uczestniczyć w projekcie (8% odpowiedzi). 7% respondentów nie chciało

**Skąd Pan/Pani
dowiedział/a się o projekcie?**

uczestniczyć w projekcie w momencie, w którym dowiedziało się o takiej możliwości.

W ramach odpowiedzi na kolejne pytanie uczestnicy wskazywali skąd dowiedzieli się o projekcie.

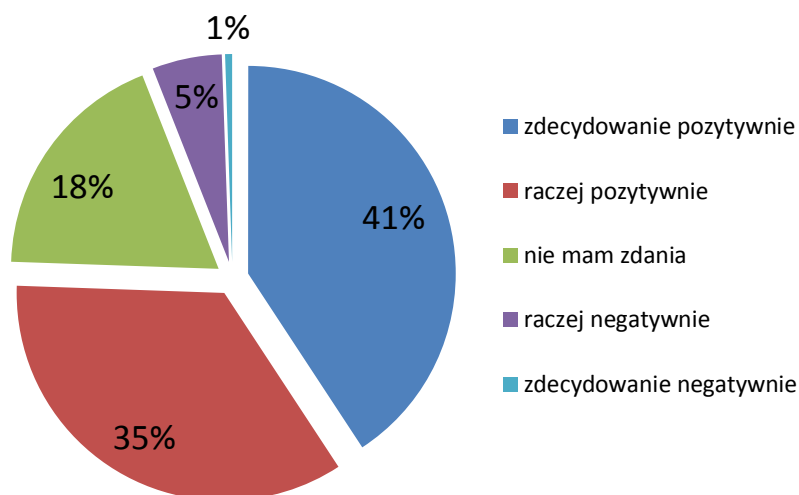
Większość respondentów (54%) dowiedziało się o projekcie z informacji przekazanych przez Urząd Gminy/Urząd Miasta. W dalszej kolejności najskuteczniejszymi źródłami infor-

macji o projekcie były: ogłoszenia w prasie (18%), strona internetowa projektu (11% wskazań), mailing (7% wskazań), ulotki (6% wskazań), informacje od znajomych (4% wskazań).

W ramach odpowiedzi na kolejne pytanie uczestnicy poddali ocenie proces rekrutacji do projektu.

Z przeprowadzonej analizy wynika, że większość uczestników projektu pozytywnie

**Jak ocenia Pan/Pani
proces rekrutacji do projektu?**

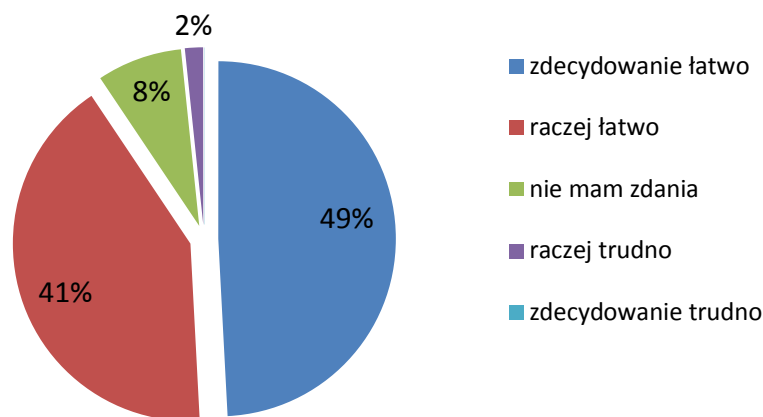

ocenila proces rekrutacji do projektu (41% odpowiedzi „zdecydowanie pozytywnie”, 35% „raczej pozytywnie”). 18% uczestników badania wskazało odpowiedź „nie mam zdania”. Zaledwie 6% uczestników projektu negatywnie oceniło rekrutację (5% odpowiedzi „raczej negatywnie”, 1% „zdecydowanie negatywnie”).

W ramach odpowiedzi na kolejne pytanie dotyczące stopnia trudności zakwalifikowania się do projektu.

Z analizy wynika, że zakwalifikowanie się do udziału w projekcie nie sprawiało problemów jego uczestnikom (49% odpowiedzi „zdecydowanie łatwo”, 41% „raczej łatwo”). 8% respondentów wskazało odpowiedź „nie mam zdania”, natomiast zakwalifikowanie się do projektu sprawiało trudność 2% respondentów (odpowiedzi – „raczej trudno”).

 Czy Pana/Pani zdaniem łatwo czy też trudno było zakwalifikować się do udziału w projekcie?

W ramach odpowiedzi na kolejne pytanie uczestnicy definiowali swoje oczekiwania odnośnie do udziału w całym projekcie (możliwość wyboru wielu odpowiedzi).

Od udziału w projekcie uczestnicy oczekują przede wszystkim: podniesienia wiedzy / zdobycia umiejętności z zakresu wspólnot gruntowych (59 wskazań), reaktywacji wspólnoty gruntowej (51 wskazań), dowiedzenia się skąd pozyskać środki na rozwój organizacji (43 wskazań), uzyskania wiedzy jak założyć organizację

pozarządową (21 wskazań), pomocy w zarządzaniu wspólnotą gruntową (9 wskazań), zagospodarowania czasu wolnego (9 wskazań), poznanie nowych ciekawych osób (2 wskazań).

Oprócz opisanych powyżej wyników badania, ankietowani odpowiadali na 5 dodatkowych pytań, których celem była identyfikacja ich poziomu wiedzy/umiejętności. Wyniki te zostały zestawione z wynikami badania ex-post i zamieszczone w kolejnym podrozdziale opracowania.

■ *Jakie ma Pan/Pani
oczekiwania odnośnie
do swojego udziału
w całym projekcie?*

2.3. Wyniki analizy badań kwestionariuszowych przeprowadzonych na końcu udziału w projekcie (badanie ankietowe *ex-post*)

W badaniu ankietowym *ex-post* zrealizowanym w ramach projektu udział wzięło 60 uczestników projektu. Poniżej znajduje się wykres prezentujący wyniki oceny ogólnej wszystkich zajęć realizowanych w ramach projektu.

Poszczególne elementy oceny ogólnej zajęć obejmowały:

- **przygotowanie merytoryczne prowadzącego** – ocena, w jakim stopniu osoba prowadząca zajęcia była przygotowana pod względem merytorycznym,

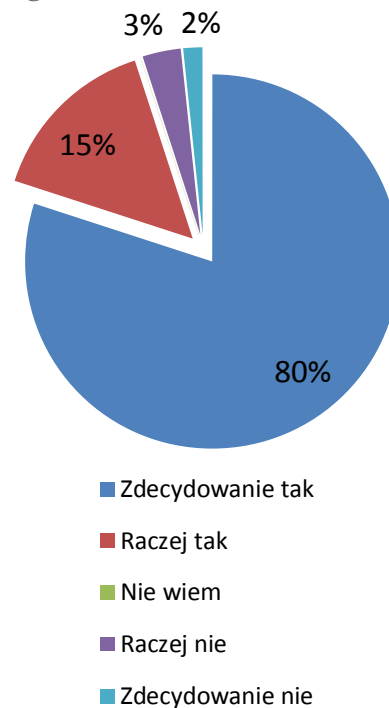
- **jakość komunikacji na linii prowadzący-uczesnik zajęć** – ocena, w jakim stopniu sposób przekazywania wiedzy był zrozumiały,
- **jakość komunikacji na linii prowadzący-uczesnik zajęć** – ocena, w jakim stopniu sygnalizowane problemy były rozwiązywane na bieżąco,
- **czas trwania zajęć** – ocena, w jakim stopniu czas trwania zajęć był odpowiedni,
- **sposób prowadzenia zajęć** – ocena, w jakim stopniu treści przekazywane były w sposób atrakcyjny,
- **organizacja pracy** – ocena w jakim stopniu zajęcia rozpoczynały się punktualnie,
- **warunki pracy** – ocena, w jakim stopniu jakość materiałów szkoleniowych, sal szkoleniowych była satysfakcjonująca,

- **spełnienie oczekiwań** – ocena, w jakim stopniu zajęcia zaspokoili istniejące oczekiwania.

Uczestnicy projektu ocenili zajęcia na bardzo wysokim poziomie. Średnia ocena poszczególnych elementów mieści się w przedziale 4,28–4,90 w skali 1–5. W ramach oceny ogólnej uczestnicy badania mieli także możliwość zapisania na kwestionariuszu ankietowym uzasadnienia swoich ocen oraz ewentualnych uwag w odniesieniu do każdego z elementów zajęć, które zostały poddane ocenie. Uczestnicy projektu nie udzielili komentarzy w tym zakresie.

Większość respondentów oceniła (80% odpowiedzi „zdecydowanie tak”, 15% „raczej tak”), że sposób prowadzenia zajęć umożliwił im aktywne w nich uczestnictwo oraz zabieranie głosu. 2% osób wskazało odpowiedź

■ *Czy prowadzący zajęcia stwarzał Panu/ Pani okazję do aktywnego w nich uczestnictwa, zabrania głosu?*

■ *Ocena ogólnego przebiegu zajęć*

„zdecydowanie nie”, natomiast 3% wskazało odpowiedź „raczej nie”.

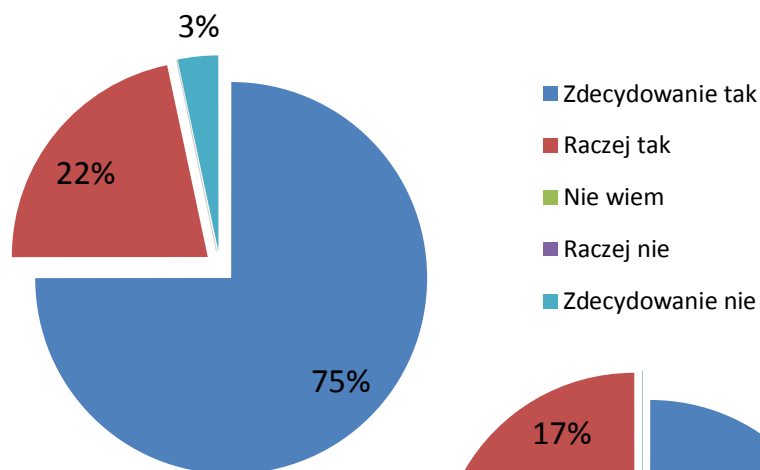
W ramach odpowiedzi na kolejne pytanie uczestnicy oceniali swoje umiejętności i kompetencje interpersonalne.

Większość respondentów oceniła (75% odpowiedzi „zdecydowanie tak”, 22% „raczej tak”), że dotychczasowy udział w projekcie wpłynął na podwyższenie ich umiejętności/wiedzy w ramach omawianego na zajęciach

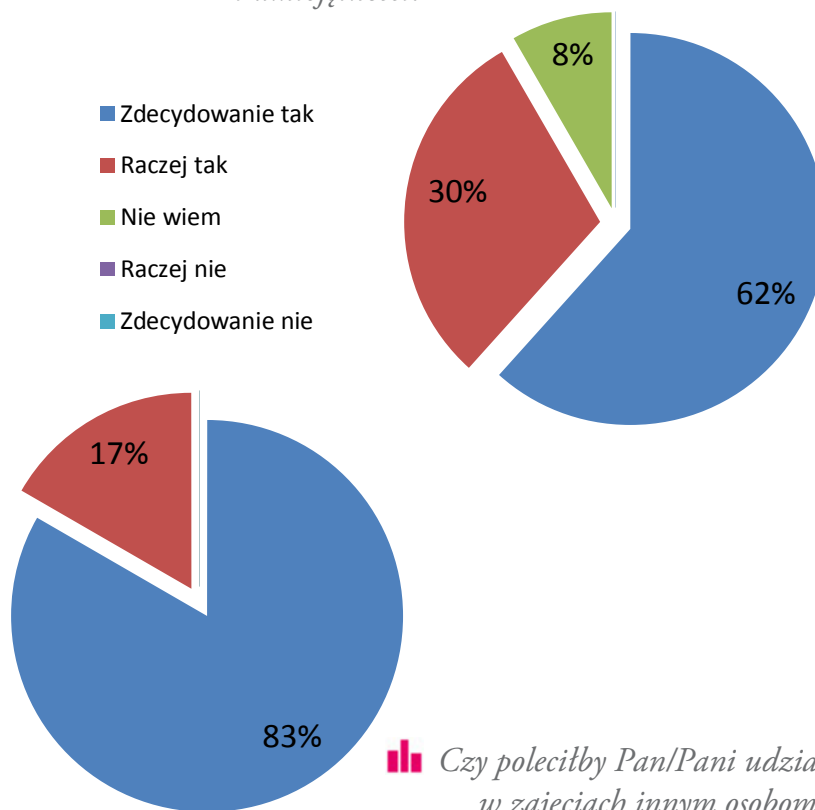
zakresu. 3% osób wskazało odpowiedź „zdecydowanie nie”.

92% uczestników projektu uznało, że znajdzie zastosowanie praktyczne dla zdobytej podczas spotkań wiedzy/umiejętności (62% odpowiedzi „zdecydowanie tak”, 30% „raczej tak”). Powyższa ocena pokazuje wysoką użyteczność przekazanej w ramach spotkań wiedzy i umiejętności. 8% osób wskazało odpowiedź „nie wiem”.

 Czy udział w zajęciach umożliwia Panu/ Pani podwyższenie umiejętności/wiedzy w ramach omawianego zakresu?

 Czy wykorzystuje/wykorzysta Pan/Pani w praktyce zdobyte na zajęciach wiedzę i umiejętności?

 Czy poleciliby Pan/Pani udział w zajęciach innym osobom?

Wszyscy uczestnicy projektu uznali, że poleciliby udział w projekcie innym osobom. Powyższa ocena pokazuje wysoką użyteczność przekazanej w ramach spotkań wiedzy i umiejętności.

W ramach odpowiedzi na kolejne pytanie uczestnicy oceniali, czy udział w projekcie spowodował wzmocnienie ich postaw w zakresie przedsiębiorczości społecznej?

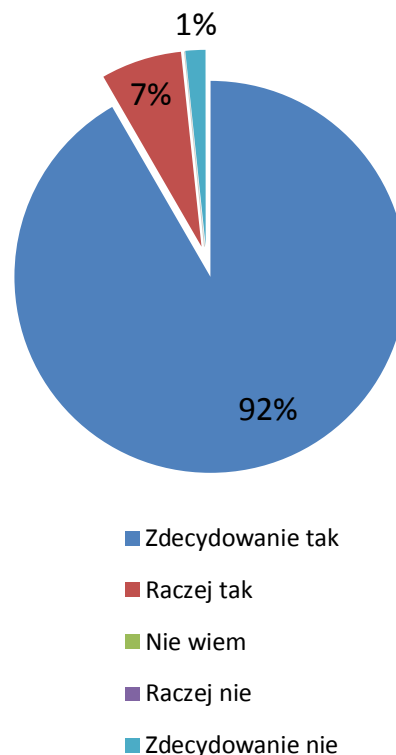
Większość respondentów oceniła (92% odpowiedzi „zdecydowanie tak”, 7% „raczej tak”), że udział w projekcie spowodował wzmocnienie ich postaw w zakresie przedsiębiorczości społecznej. 1% osób wskazało odpowiedź „zdecydowanie nie”.

W ramach odpowiedzi na kolejne pytanie uczestnicy oceniali swoją wiedzę na temat zagadnień niezbędnych do reaktywacji i prowadzenia działalności wspólnoty gruntowej. Odpowiedzi udzielano w skali od 1 do 5, gdzie 1 – ocena najniższa, 5 – ocena najwyższa. Poniższe wykresy zawierają wyniki badania przeprowadzonego na początku projektu (badanie ex-ante), które zostały zestawione z wynikami badania zrealizowanego na koniec projektu (badanie ex-post).

U wszystkich uczestników projektu (60 wskazań; 100% respondentów) nastąpił wzrost wiedzy na temat zagadnień niezbędnych do reaktywacji i prowadzenia działalności wspólnoty gruntowej.

W ramach odpowiedzi na kolejne pytanie uczestnicy określali poziom swojej wiedzy/umiejętności na temat ekonomii społecz-

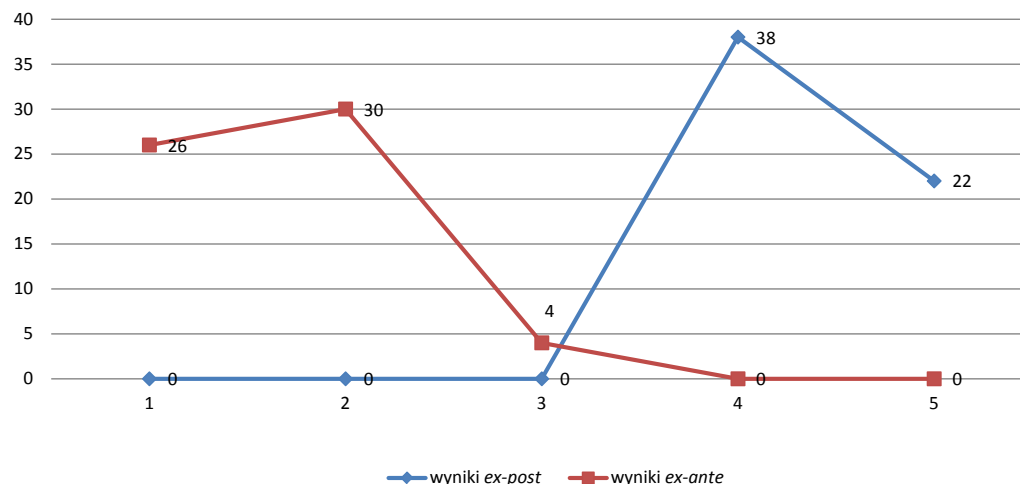
 Czy udział w projekcie spowodował wzmocnienie Pana/Pani postaw w zakresie przedsiębiorczości społecznej?

nej (przedsiębiorczości społecznej, tworzenia i zarządzania działalnością organizacji pozarządowych). Odpowiedzi udzielano w skali od 1 do 5, gdzie 1 – ocena najniższa, 5 – ocena najwyższa.

U wszystkich respondentów (60 wskazań; 100% odpowiedzi) dzięki udziałowi w projekcie doszło do wzrostu wiedzy/umiejętności na temat ekonomii społecznej (przedsiębiorczości społecznej, tworzenia i zarządzania organizacjami pozarządowymi).

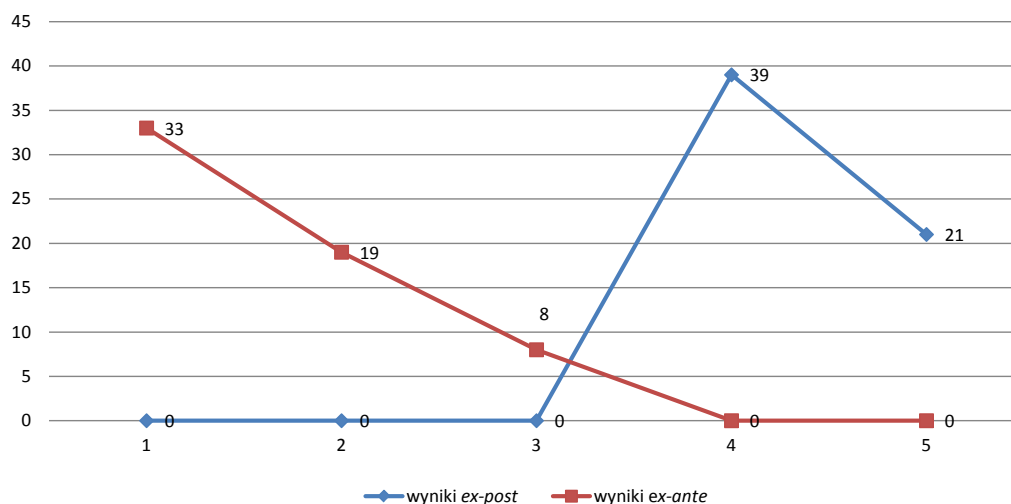
Ocena wiedzy na temat zagadnień niezbędnych do reaktywacji i prowadzenia działalności wspólnoty gruntowej

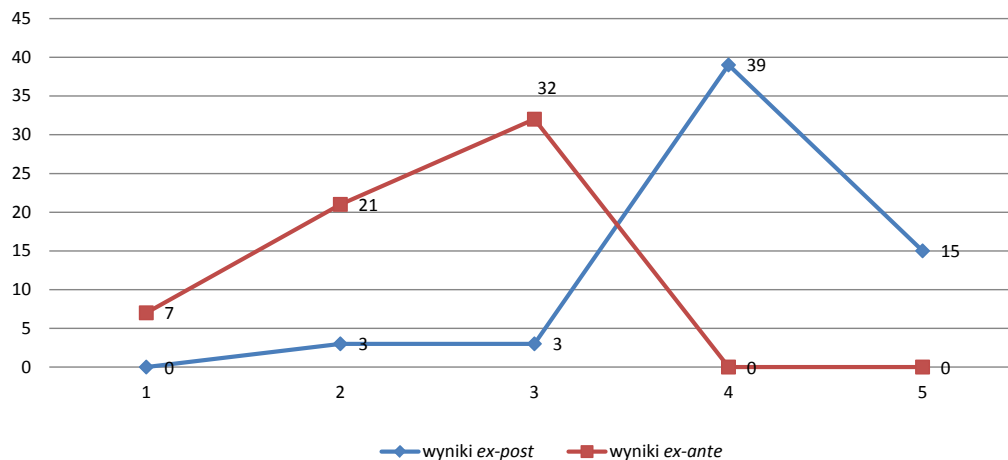
W ramach odpowiedzi na kolejne pytanie uczestnicy określali poziom swojej aktywności społeczno-zawodowej (uczestniczenie w imprezach lokalnych, organizowanie inicjatyw lokalnych, integracja w ramach grup lokal-

nych, uczestnictwo w klubach, organizacjach formalnych i nieformalnych, aktywność społeczna i zawodowa itp.). Odpowiedzi udzielało w skali od 1 do 5, gdzie 1 – ocena najniższa, 5 – ocena najwyższa.

Ocena wiedzy/umiejętności na temat ekonomii społecznej (przedsiębiorczości społecznej, tworzenia i zarządzania działalnością organizacji pozarządowych)

Ocena
poziomu
aktywności
społeczno-
zawodowej

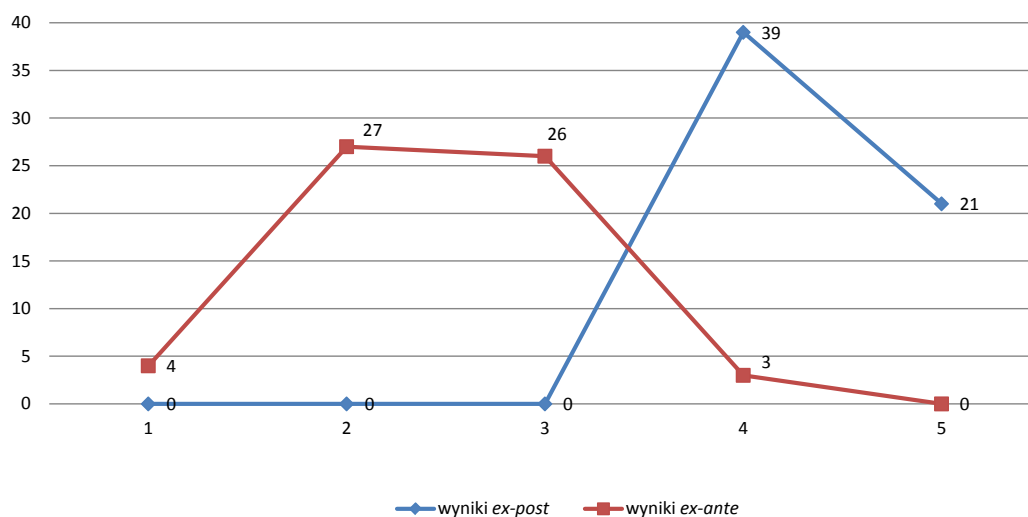

U większości respondentów (54 wskazania; 90% odpowiedzi) dzięki udziałowi w projekcie doszło do podniesienia poziomu aktywności społeczno-zawodowej (uczestniczenie w imprezach lokalnych, organizowanie inicjatyw lokalnych, integracja w ramach grup lokalnych, uczestnictwo w klubach, organiza-

cjach formalnych i nieformalnych, aktywność społeczna i zawodowa itp.)

W ramach odpowiedzi na kolejne pytanie uczestnicy określali poziom swojej świadomości na temat korzyści płynących z aktywnej działalności wspólnot gruntowych oraz podmiotów ekonomii społecznej. Odpowiedzi

Ocena
poziomu
świadomości na
temat korzyści
płynących
z aktywnej
działalności
Wspólnot
Gruntowych
oraz podmiotów
ekonomii
społecznej

udzielano w skali od 1 do 5, gdzie 1 – ocena najniższa, 5 – ocena najwyższa.

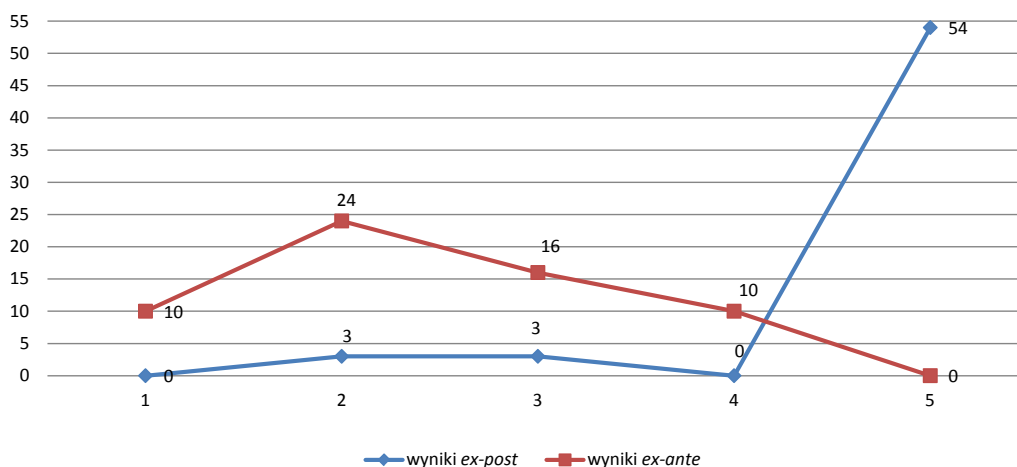
U 57 spośród 60 uczestników badania (95%) dzięki udziałowi w projekcie doszło do podniesienia poziomu świadomości na temat korzyści płynących z aktywnej działalności wspólnot gruntowych oraz podmiotów ekonomii społecznej.

W ramach odpowiedzi na kolejne pytanie uczestnicy określali poziom swoich umiejęt-

ności w zakresie aktywnego podejmowania inicjatyw społecznych w swoim środowisku lokalnym. Odpowiedzi udzielano w skali od 1 do 5, gdzie 1 – ocena najniższa, 5 – ocena najwyższa.

U 54 spośród 60 uczestników badania (90%) dzięki udziałowi w projekcie doszło do podniesienia poziomu umiejętności w zakresie aktywnego podejmowania inicjatyw społecznych w swoim środowisku lokalnym.

Ocena poziomu umiejętności w zakresie aktywnego podejmowania inicjatyw społecznych w swoim środowisku lokalnym

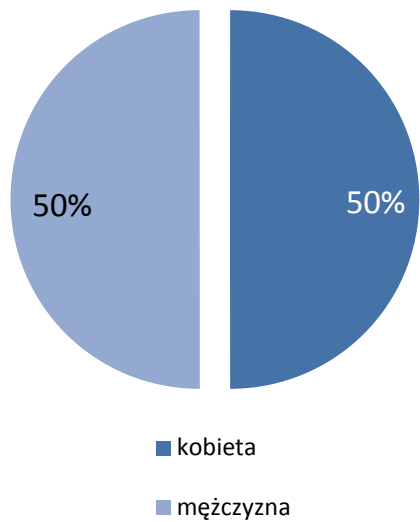
METRYCZKA UCZESTNIKÓW BADANIA

Grupę uczestników projektu w 50% stanowiły kobiety, a w 50% mężczyźni.

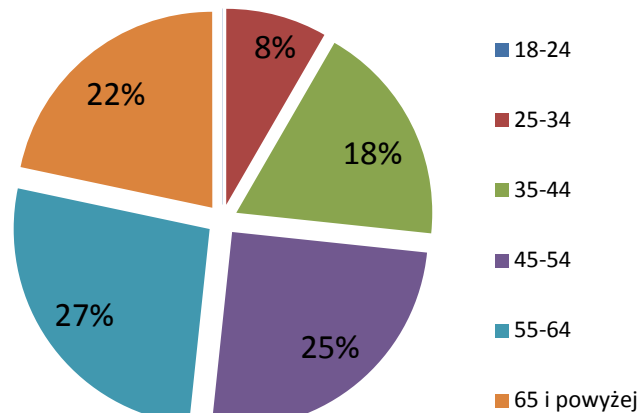
Najliczniejszą grupę (27% odpowiedzi) stanowiły osoby w wieku 55–64 lata. 25% respondentów było w wieku 45–54, 18% respondentów było w wieku 35–44 lata, 22% w wieku 65 i powyżej, a 8% było w wieku 25–34 lata.

Wyniki ankiet wskazały, że najliczniejszą grupę (40% stanowiły osoby zatrudnione, 25% prowadziło własną działalność gospodarczą, 22% było nieaktywne zawodowo, natomiast 13% było osobami bezrobotnymi.

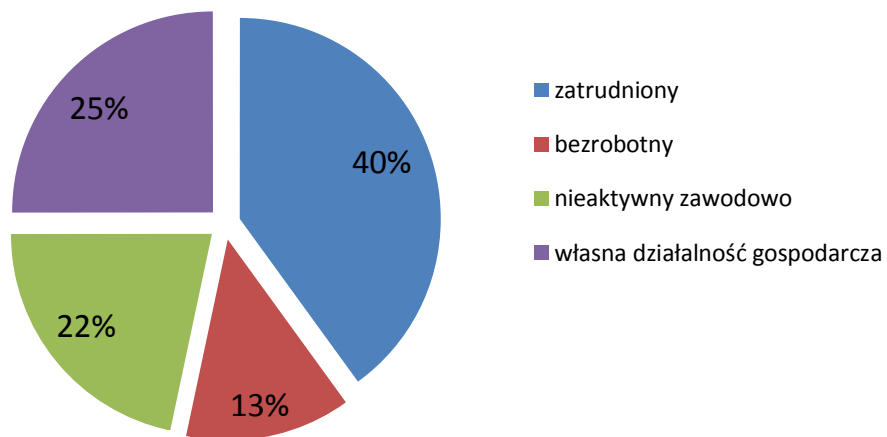
Podział ze względu na płeć

Podział ze względu na wiek

Status na rynku pracy

2.4. Wyniki wywiadów indywidualnych

Wywiady są częścią badania przeprowadzonego w ramach projektu „Inkubujemy Wspólnoty Gruntowe II”. Celem wywiadów było zidentyfikowanie problemów powstających w trakcie realizacji projektu, zbadanie obszarów wymagających poprawy i które można udoskonalić w kontekście zarządzania projektem, zbadanie czy zastosowany podział zadań był efektywny oraz zidentyfikowanie problemów utrudniających zarządzanie projektem. Wywiady zostały przeprowadzone z kierownikiem projektu oraz Wiceprezesem Stowarzyszenia Aktywni. Przeprowadzono dwa wywiady, każdy po 30–60 minut.

Scenariusz wywiadu.

1. Jak ocenia Pan/Pani stopień realizacji założeń projektowych?
2. Czy wystąpiły opóźnienia w trakcie realizacji projektu?
 - 2.1. Jeśli wystąpiły opóźnienia, którego etapu projektu dotyczyły? Co było powodem opóźnień?
3. Jakie są sukcesy projektu z perspektywy zarządzających?
4. Co dałoby się udoskonalić w zarządzaniu projektem?
5. Czy w trakcie realizacji projektu pojawiły się jakieś problemy/wyzwania z perspektywy zarządzających/wykonawców?
 - 5.1. Jeśli tak, czy można było uniknąć tych problemów?

5.2. Czy problemy zostały rozwiązane? Jakimi metodami zlikwidowano problemy?

6. Jakie są mocne i słabe strony projektu?
7. Gdyby podjęto realizację kolejnej edycji projektu, jakie zmiany wprowadziłaby Pani/Pana do jego założeń?
8. Dziękuję to było ostatnie pytanie chyba, że chce Pan/Pani jeszcze coś dodać?

Odpowiedzi (posegregowane odpowiedzi badanych; zamieszczono wybrane odpowiedzi).

Ad. 1

Zgodnie z informacjami przekazanymi przez osoby uczestniczące w wywiadzie założone rezultaty miękkie i twarde projektu zostały zrealizowane co najmniej na poziomie zakładanym w projekcie. Należy podkreślić, że zasadnicze dwa wskaźniki tj. liczba wspólnot gruntowych uczestniczących w projekcie oraz liczba osób objętych wsparciem znacznie przekraczają zakładane w projekcie poziomy – w obu przypadkach osiągnięta została wartość 125% założeń projektowych. Wskazywano także na pojawienie się licznych sygnałów ze strony wspólnot gruntowych wyrażających zainteresowanie w przypadku pojawienia się kolejnej edycji projektu.

Ad. 2

Uczestnicy wywiadów zgodnie wskazali, że w II edycji projektu nie doszło do opóźnień w realizacji działań projektowych. Znaczenie miało w tej sytuacji doświadczenie uzyskane podczas I edycji; Stowarzyszenie zanim jeszcze uzyskało środki na realizację projektu z Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej,

rozpoczęło realizację działań promocyjnych z własnych środków.

Ad. 3

Kluczowym sukcesem jest przekazanie pomocy 12 osobom z 2 wspólnot gruntowych więcej niż zakładał projekt, dzięki temu działaniu zwiększone zostało oddziaływanie projektu. Jest to olbrzymi sukces, zwarzywszy na założenia projektowe i jego ograniczenia czasowe, czy finansowe. Jednocześnie nie wpłynęło to na zwiększenie kosztów budżetu.

Ad. 4

Zarządzenie projektem przebiegało sprawnie i bez większych zakłóceń. Wszystkie problemy rozwiązywane były na bieżąco z zastosowaniem zasady konsensusu.

Ad 5.

Zasadniczym problemem zdaniem uczestników wywiadu był zbyt mały budżet projektu przeznaczony na najem sali szkoleniowych i zapewnienie obsługi cateringowej. Sytuacja ta może wynikać, z faktu, że w II edycji projektu, większość zajęć organizowana była w miejscowościach położonych w bliskiej odległości od Warszawy, gdzie średnie ceny za tego rodzaju usługi mogą być wyższe niż szacunek przygotowany na potrzeby projektu. Sytuacja ta wymagała prowadzenia negocjacji cenowych z firmami świadczącymi usługi, efektem których czasami było obniżenie jakości tych usług. W kolejnych tego typu projektach sugeruje się zwiększenie o około 15% kwoty środków przeznaczonych na najem sali i obsługę cateringową.

Ad. 6

Kluczowym atutem jest innowacyjność projektu, była to II edycja pierwszego tego rodzaju projektu realizowanego w Polsce. Nacisk w projekcie położono na aspekt praktyczny, tak aby jego uczestnicy otrzymali namacalny produkt. Mocnym punktem projektu jest skala w jakiej dotarł do odbiorców.

Ad. 7

W II edycji projektu brali także udział urzędnicy lokalni, członkowie wspólnot gruntowych; osoby które często w swoich lokalnych społecznościach mają największą wiedzę na temat wspólnot. Zasadniczym elementem, zmianę którego należy przeanalizować, jest skrócenie czasu trwania dwudniowych szkoleń z zakresu wspólnot gruntowych do 1 dnia oraz wydłużenie czasu przeznaczonego na doradztwo. Potrzeba ta była zgłaszana przez wielu uczestników i wynika z chęci rozszerzenia doradztwa, ponieważ w wielu przypadkach to podczas doradztwa rozwiązywane są kluczowe problemy wspólnot gruntowych. Co więcej, drugi dzień szkoleń z zakresu funkcjonowania wspólnot gruntowych często zamieniał się doradztwo grupowe – zgodnie z potrzebami poszczególnych grup szkoleniowych. Tym bardziej zasadne wydaje się zrezygnowanie z 1 dnia szkoleń, na rzecz rozszerzenia doradztwa. Wiele spraw wspólnot gruntowych, ze względu na ich skomplikowany charakter rozwiązywana jest podczas doradztwa; co więcej charakter tych spraw często powoduje, że już po zakończeniu projektu są one nadal

prorowadzone przez członków Stowarzyszenia własnym sumptem.

Sugeruje się także zmianę formy materiałów przekazywanych uczestnikom szkolenia. Obecnie prezentacje, formularze, druki i inne materiały udostępniane są drogą elektroniczną poprzez zamieszczenie ich na stronie internetowej i wskazanie sposobu ich pobrania. Sugeruje się, przekazywanie uczestnikom materiałów nadal w wersji elektronicznej, ale przekazanych na pendrive, co dodatkowo podniesie atrakcyjność i użyteczność zasobów szkoleniowych.

Ponadto w kolejnych tego typu projektach sugeruje się zwiększenie o około 15% kwoty środków przeznaczonych na najem sali i obsługę cateringową.

Warto przeanalizować możliwość skierowania projektu także do wspólnot z terenu innych województw niż mazowieckie np. województwa lubelskiego, gdzie powierzchnia wspólnot jest największa spośród wszystkich województw w Polsce, celem umożliwienia szerszego dostępu do projektu członkom wspólnot gruntowych z innych województw.

ZAKOŃCZENIE

Ze względu na ogromne zainteresowanie projektem do projektu zakwalifikowano większą liczbę WG niż pierwotnie zakładano. Do udziału w projekcie zgłosiło się ponad 150 osób z ponad 30 wspólnot gruntowych. Dane te podkreślają skuteczność procesu promocji projektu oraz fakt istnienia znacznego zapotrzebowania na projekty tego rodzaju.

Większość respondentów (54%) dowiedziało się o projekcie z informacji przekazanych przez Urząd Gminy/Urząd Miasta. W dalszej kolejności najskuteczniejszymi źródłami informacji o projekcie były: ogłoszenia w prasie (18%), strona internetowa projektu (11% wskazań), mailing (7% wskazań), ulotki (6% wskazań), informacje od znajomych (4% wskazań).

Z przeprowadzonej analizy wynika, że większość uczestników projektu pozytywnie oceniła proces rekrutacji do projektu (41% odpowiedzi „zdecydowanie pozytywnie”, 35% „raczej pozytywnie”).

Zakwalifikowanie się do udziału w projekcie nie sprawiało problemów jego uczestnikom (49% odpowiedzi „zdecydowanie łatwo”, 41% „raczej łatwo”).

Od udziału w projekcie uczestnicy oczekiwali przede wszystkim: podniesienia wiedzy /

zdobycia umiejętności z zakresu wspólnot gruntowych (59 wskazań), reaktywacji wspólnoty gruntowej (51 wskazań), dowiedzenia się skąd pozyskać środki na rozwój organizacji (43 wskazania), uzyskania wiedzy jak założyć organizację pozarządową (21 wskazań), pomocy w zarządzaniu wspólnotą gruntową (9 wskazań), zagospodarowania czasu wolnego (9 wskazań), poznanie nowych ciekawych osób (2 wskazania).

Uczestnicy projektu ocenili zajęcia na bardzo wysokim poziomie. Średnia ocena poszczególnych elementów mieści się w przedziale 4,28–4,90 w skali 1–5.

Większość respondentów oceniła (80% odpowiedzi „zdecydowanie tak”, 15% „raczej tak”), że sposób prowadzenia zajęć umożliwił im aktywne w nich uczestnictwo oraz zabieranie głosu.

Większość respondentów oceniła (75% odpowiedzi „zdecydowanie tak”, 22% „raczej tak”), że dotychczasowy udział w projekcie wpłynął na podwyższenie ich umiejętności/wiedzy w ramach omawianego na zajęciach zakresu.

92% uczestników projektu uznało, że znajdzie zastosowanie praktyczne dla zdobytej podczas spotkań wiedzy/umiejętności (62% odpowiedzi „zdecydowanie tak”, 30% „raczej tak”).

Wszyscy uczestnicy projektu uznali, że poleciliby udział w projekcie innym osobom.

Większość respondentów oceniła (92% odpowiedzi „zdecydowanie tak”, 7% „raczej tak”), że udział w projekcie spowodował wzmocnienie ich postaw w zakresie przedsiębiorczości społecznej.

U wszystkich uczestników projektu (60 wskazań; 100% respondentów) nastąpił wzrost wiedzy na temat zagadnień niezbędnych do reaktywacji i prowadzenia działalności wspólnoty gruntowej.

U wszystkich respondentów (60 wskazań; 100% odpowiedzi) dzięki udziałowi w projekcie doszło do wzrostu wiedzy/umiejętności na temat ekonomii społecznej (przedsiębiorczości społecznej, tworzenia i zarządzania organizacjami pozarządowymi).

U większości respondentów (54 wskazania; 90% odpowiedzi) dzięki udziałowi w projekcie doszło do podniesienia poziomu aktywności społeczno-zawodowej (uczestniczenie w imprezach lokalnych, organizowanie inicjatyw lokalnych, integracja w ramach grup lokalnych, uczestnictwo w klubach, organizacjach formalnych i nieformalnych, aktywność społeczna i zawodowa itp.)

U 57 spośród 60 uczestników badania (95%) dzięki udziałowi w projekcie doszło do podniesienia poziomu świadomości na temat korzyści płynących z aktywnej działalności wspólnot gruntowych oraz podmiotów ekonomii społecznej.

U 54 spośród 60 uczestników badania (90%) dzięki udziałowi w projekcie doszło do podniesienia poziomu umiejętności w zakresie aktywnego podejmowania inicjatyw społecznych w swoim środowisku lokalnym.

Elementem projektu, który wymagałby zmiany są:

- skrócenie czasu trwania dwudniowych szkoleń z zakresu wspólnot gruntowych do 1 dnia oraz wydłużenie czasu przeznaczonego na doradztwo,
- zmianę formy materiałów przekazywanych uczestnikom szkolenia poprzez przekazanie ich na pendrive,
- sugeruje się zwiększenie o około 15% kwoty środków przeznaczonych na najem sali i obsługę cateringową,
- warto przeanalizować możliwość skierowania projektu także do wspólnot z terenu innych województw niż mazowieckie np. województwa lubelskiego.

Ewaluacja działań, rezultatów oraz celów projektu wykazała ich realizację w stopniu zakładanym na etapie programowania, pozwoliła znaleźć te elementy, które wymagały poprawy dla uzyskania lepszej jakości w przyszłych edycjach oraz podkreśliły mocne strony projektu. Z przeprowadzonej analizy wynika się obraz projektu zrealizowanego zgodnie z założeniami, spełniającego wszystkie oczekiwania uczestników projektu, co bez wątpienia świadczy o jego sukcesie.

BIBLIOGRAFIA

Wykaz literatury:

Biuletyn Informacji Publicznej
Rady Ministrów, *Projekt założeń
projektu ustawy o zmianie ustawy
o zagospodarowaniu wspólnot
gruntowych*, <http://bip.kprm.gov.pl>

NIK Departament Administracji
Publicznej, *Aktualizacja stanu
faktycznego i prawnego nieruchomości
przez organy gospodarujące mieniem
stanowiącym zasób nieruchomości
Skarbu Państwa, gminny zasób
nieruchomości i mienie gminne*,
Warszawa 2009

Wniosek o dofinansowanie projektu

Wykaz aktów normatywnych:

Konstytucja RP z dnia 2 kwietnia
1997 r., Dz. U. 1997 Nr 78, poz. 483

Prawa z dnia 30 maja 1894 r.
o obowiązkowym podziale
w guberniach Królestwa Polskiego
gruntów, będących współwłasnością
gromad wiejskich, osadzkich
i miejskich, Zb. Pr. i Rozp. Rz. Ros.
z 1894 r. Nr 115, poz. 837

Ustawa z dnia 4 maja 1938 r.
o uporządkowaniu wspólnot
gruntowych, Dz. U. z 1938 r. Nr 33,
poz. 290

Ustawa z dnia 14 czerwca
1960 r. – Kodeks postępowania
administracyjnego, tekst jedn.: Dz. U.
z 2013 r. poz. 267

Ustawa z dnia 29 czerwca 1963 r.
o zagospodarowaniu wspólnot
gruntowych, Dz. U. Nr 28,
poz. 169 ze zm.

Ustawa z dnia 26 marca 1982 r.
o scaleniu gruntów, Dz. U. Nr 11,
poz. 80 ze zm.

Ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. –
Prawo o stowarzyszeniach, tekst jedn.:
Dz. U. z 2001 r. Nr 79, poz. 855 ze zm.

Ustawa z dnia 24 lipca 1998 r.
o zmianie niektórych ustaw
określających kompetencje organów
administracji publicznej – w związku
z reformą ustrojową państwa, Dz. U.
z 1998 r. Nr 106, poz. 668

Zarządzenie Ministrów Rolnictwa oraz
Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego
z dnia 29 kwietnia 1964 r. w sprawie
ustalenia wzoru statutu spółki
dla zagospodarowania wspólnoty
gruntowej, M.P. Nr 33, poz. 145